

บทที่ 1

บทนำ

การส่งเสริมการเกษตร เป็นงานที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการเกษตรของประเทศไทย ซึ่งมีพื้นฐานทางสังคมเกษตรกรรมมาช้านาน เนื่องจากการส่งเสริมการเกษตรเป็นระบบให้การศึกษา นอกระบบโรงเรียนแก่เกษตรกรและประชาชน โดยไม่จำกัดเพศ วัย และระดับความรู้ ความเป็นอยู่ และทุกกลุ่มคนในสังคม เพื่อช่วยคนให้ช่วยตัวเอง โดยการให้การศึกษาความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ให้ประชาชนพัฒนาได้เร็วขึ้น หรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาวะชีวิต และความเป็นอยู่ของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จนสามารถแก้ไขปัญหาได้ในการประกอบอาชีพให้เจริญก้าวหน้า เพื่อให้สังคมของชาติมีการอยู่ดีกินดีเพื่อความสมบูรณ์พูนสุขของบุคคลในสังคม โดยเน้นหนักให้เกิด การปฏิบัติเพื่อการประกอบอาชีพ (วิจิตร, 2535)

จะเห็นได้ว่าโดยลักษณะงานส่งเสริมการเกษตร ซึ่งเป็นงานการศึกษาเกษตรแบบนอกระบบ โรงเรียน มีหน้าที่บริการวิชาการเกี่ยวกับการเกษตรสาขาต่างๆ ให้แก่เกษตรกรเพื่อนำไปใช้ในการ พัฒนางานอาชีพและเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้สูงขึ้นนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่การถ่ายทอด ความรู้ดังกล่าว จะต้องผ่านเจ้าหน้าที่หรือคนกลางที่มีความรู้ ความสามารถเป็นอย่างดีทั้งในด้าน เนื้อหาวิชาการ และวิธีการเข้าถึงตัวเกษตรกรเป้าหมายได้ ในการเข้าถึงเกษตรกรด้านการส่งเสริม การเกษตร นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำอำเภอเป็นบุคคลที่มีบทบาทมากที่สุด ในฐานะที่เป็น บุคลากรที่อยู่ในระดับตำบลหรืออำเภอ มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงที่ต้องปฏิบัติงานในพื้นที่ ระดับตำบล หมู่บ้าน ต้องคลุกคลีอยู่กับประชาชนในชนบท เปรียบเสมือนสะพานเชื่อมโยงระหว่าง แหล่งความรู้กับตัวเกษตรกร นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรจะต้องนำเอาความรู้และเทคโนโลยี การเกษตรที่เหมาะสมมาปรุงแต่งให้อยู่ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย สามารถนำไปปฏิบัติได้ทันที และ ดำเนินการถ่ายทอดไปสู่บุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย และในขณะเดียวกันนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร จะต้องรับฟังความคิดเห็น และความต้องการตลอดจนปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ การเกษตรของเกษตรกร เพื่อร่วมกันหาหนทางแก้ไขด้วย (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2542)

พิงพิศ และคณะ (2530) ได้กล่าวไว้ว่าบทบาทของผู้ที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานด้านการส่งเสริม การเกษตร สมควรประกอบด้วย การเป็นผู้นำทางวิชาการเกษตรในท้องถิ่น การเป็นผู้ถ่ายทอดวิชา การเกษตร การเป็นผู้ชี้แนะในการเลือกทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ การเป็นผู้ชี้แนะ

ในการเลือกปัจจัยการผลิต การเป็นผู้ชี้แนะให้เกษตรกรลดความเสี่ยงในการประกอบการ การเป็นผู้กระตุ้นให้เกษตรกรรู้จักปัญหาของตนเอง การเป็นผู้ร่วมในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร การเป็นผู้ประสานงาน และการเป็นผู้บริการ ดังนั้นบทบาทและหน้าที่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร จึงมีลักษณะเป็นการชี้แนะ การกระตุ้น การสนับสนุนทางด้านความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อให้เกษตรกรเกิดความเข้าใจรู้จักปัญหาที่ตนเองประสบอยู่ เกิดภาวะความต้องการเปลี่ยนแปลงหรือต้องการปรับปรุงผลิตรวมให้ดีขึ้น เกิดความสนใจรับเอาความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้าไปปฏิบัติในไร่นาของตนเอง

จากการพิจารณาขอบเขตของงานส่งเสริมการเกษตรและบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จะพบว่าองค์ประกอบหลักสำคัญของงานส่งเสริมการเกษตรนั้นมีอยู่ 2 กระบวนการด้วยกัน คือ กระบวนการถ่ายทอดความรู้ และกระบวนการยอมรับของเกษตรกร ความสามารถโน้มน้าว ชักจูงเกษตรกรที่ประสบปัญหาแตกต่างกัน ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นให้คล้อยตามและยอมรับปฏิบัติ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการผลักดันให้งานส่งเสริมการเกษตรคล่องไปด้วยดี (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2543)

กระบวนการถ่ายทอดความรู้ ถือเป็นภารกิจหลักอย่างหนึ่งของกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งได้มีการพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องให้เข้ากับยุคสมัย การส่งเสริมการเกษตรในระยะแรก เป็นการนำความรู้จากส่วนกลางไปเผยแพร่สู่กลุ่มเป้าหมายด้วยระบบส่งเสริมเป็นรายบุคคล นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้เข้าไปให้ความรู้แก่เกษตรกรโดยตรง มีการใช้สื่ออย่างง่ายประกอบ เช่น ใบปลิว จดหมายข่าว แผ่นพับ การสาธิต นิทรรศการ ฯลฯ ระยะต่อมาได้มีการนำระบบฝึกอบรมและเยี่ยมเยียน (Training and Visit System) เข้ามาใช้ โดยจัดฝึกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ตามหลักสูตรและระยะเวลาตามที่ส่วนกลางกำหนด เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดระหว่างออกปฏิบัติงานเยี่ยมเยียนเกษตรกร การส่งเสริมการเกษตรไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร สาเหตุหนึ่งเนื่องมาจากการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีมีลักษณะจากบนลงล่าง (Top Down) มุ่งเพิ่มผลผลิตโดยมองข้ามศักยภาพของพื้นที่และความพร้อมของเกษตรกร แผนงานและโครงการต่าง ๆ ถูกกำหนดโดยส่วนกลาง เกษตรกรไม่ได้แสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่งผลกระทบถึงองค์การเกษตรกรขาดความเข้มแข็ง ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ สาเหตุดังกล่าว ได้จุดประกายให้เกิดแนวคิดในการพัฒนาระบบส่งเสริมการเกษตรที่มุ่งกระจายอำนาจไปสู่ชนบท เน้นเกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาและสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ดังนั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงพัฒนาการถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกรในรูปแบบใหม่ เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

ประจำตำบล เป็นศูนย์ให้บริการเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรแก่ชุมชนและเกษตรกรในตำบล รวมทั้งเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเจ้าหน้าที่ของภาครัฐกับเกษตรกรและระหว่างเกษตรกรด้วยกันเอง เพื่อให้คนในชุมชนมีโอกาสเกื้อกูลกัน และยังเป็นศูนย์รวมการวางแผน กำหนดกิจกรรมของหน่วยงานต่าง ๆ ลงสู่พื้นที่เป้าหมายเดียวกัน โดยรูปแบบใหม่นี้ เกษตรกรในพื้นที่จะมีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ และวินิจฉัยปัญหาชุมชนของตนเอง นำไปสู่ความร่วมมือในการแก้ปัญหา กำหนดทิศทางการพัฒนา และวางแผนการพัฒนาพื้นที่ของตนซึ่งตรงกับความต้องการของชุมชน เสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรในชุมชนให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2546)

ความสำคัญของปัญหา

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานหลักในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรในลักษณะการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service) โดยใช้ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเป็นกลไกหลักในการทำงาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา และแต่งตั้งให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรรับผิดชอบงานส่งเสริมการเกษตรของตำบล (เกษตรตำบล) ซึ่งในปัจจุบันคือ ตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำอำเภอ เป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานภายใต้ศูนย์ฯ มีหน้าที่รับผิดชอบคือ การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร การจัดทำข้อมูลพื้นฐานการเกษตร การพยากรณ์เตือนภัยธรรมชาติและศัตรูพืช และการบังคับใช้กฎหมายและให้บริการประชาชน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2545ก)

ในการดำเนินงานภายใต้ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลดังกล่าว บทบาทหน้าที่หนึ่งของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำอำเภอ ซึ่งเป็นงานสำคัญคือ การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรให้กับเกษตรกร ถือว่าเป็นภารกิจหลักในการพัฒนาและส่งเสริมการเกษตร เนื่องจากการส่งเสริมเกษตร เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษา ให้ความรู้ทางการเกษตรแก่เกษตรกรและประชาชน เพื่อให้เกษตรกรได้เพิ่มพูนความรู้ และทักษะวิชาการ เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เหมาะสมที่ใช้ในการประกอบอาชีพการเกษตร เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ดังที่ วิจิตร (2535) ได้กล่าวไว้ว่าลักษณะของงานส่งเสริมการเกษตรเป็นงานบริการสังคมในลักษณะของการเป็นที่ปรึกษา เป็นครู ปฏิบัติงานอยู่ท่ามกลางเกษตรกรร่วมช่วยแก้ปัญหา จัดสภาพการเรียนรู้ การเรียนการสอน พิจารณาปัญหา แนะนำการแก้ไขปัญหาร่วมกับเกษตรกร อันเป็นกระบวนการสำคัญของการพัฒนาการเกษตร

ในการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรนั้น นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในลักษณะของผู้ใหญ่ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา ซึ่งเป็นลักษณะความแตกต่างขั้นพื้นฐานของเกษตรกรเป้าหมายที่มีความสัมพันธ์กันอย่างยิ่งในอันที่จะทำให้เกษตรกรเกิดการเรียนรู้ กระบวนการและกิจกรรมที่เน้นการให้ความรู้ ทักษะ ตลอดจนเจตคติต่อการศึกษ การเรียนการสอนจะต้องยึดหลักให้ตอบสนองต่อธรรมชาติของผู้ใหญ่ นั่นคือต้องรู้หลักการศึกษ ผู้ใหญ่ ซึ่ง Knowles (1980) กล่าวว่าการศึกษาผู้ใหญ่ คือ “การใช้ศิลป์และศาสตร์ในการช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้” กล่าวคือ การสอนจะบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้สอนทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ ทักษะ และเทคนิคการสอนเป็นสำคัญ นั่นคือผู้สอนต้องรู้จักศาสตร์การสอน เช่น ความรู้เกี่ยวกับวิชาการ หลักการสอน จิตวิทยาการเรียนรู้ ฯลฯ และรู้จักใช้ศิลป์การสอนซึ่งเป็นเทคนิคการสอนเป็นอย่างดี ก็จะสามารถประยุกต์ความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวความคิดเรื่องการสอนผู้ใหญ่ตามหลักวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) เป็นที่ยอมรับในวงการศึกษผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบอย่างกว้างขวาง เพราะหลักการสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ แนวทางการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้ใหญ่ซึ่งมีความเชื่อว่า หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่แตกต่างไปจากเด็ก เนื่องจากผู้ใหญ่จะมีความแตกต่างในเรื่องของวัย พื้นฐานความรู้ ความสนใจ และประสบการณ์ชีวิตที่ได้สะสมมาเป็นเวลาช้านานกว่าเด็กมาก โดย สุวัฒน์ (2544) ได้สรุปข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับการสอนผู้ใหญ่ตามทฤษฎีการศึกษาผู้ใหญ่ของ Knowles ได้แบ่งความแตกต่างระหว่างหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่แตกต่างไปจากเด็กไว้ 4 ประการ ดังนี้ ประการแรกเกี่ยวกับมโนทัศน์ของผู้เรียน (Self - Concept) กล่าวคือผู้ใหญ่จะมีลักษณะที่เติบโตทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีวุฒิภาวะสูง มโนทัศน์ต่อตนเอง จะพัฒนาจากการพึ่งพาผู้อื่นไปเป็นการนำตนเองเป็นตัวของตัวเอง ประการที่สองเป็นเรื่องของบทบาทประสบการณ์ของผู้เรียน (The Role of Experience) กล่าวคือ เมื่อผู้ใหญ่มีวุฒิภาวะขึ้นบุคคลนั้นก็ยังมีประสบการณ์อย่างกว้างขวางที่จะเป็นแหล่งทรัพยากรอันมีค่าของการเรียนรู้ ขณะเดียวกันจะมีพื้นฐานเปิดกว้างที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ประการที่สามเป็นเรื่องของความพร้อมที่จะเรียน (Readiness to Learn) กล่าวคือ ผู้ใหญ่มีความพร้อมที่จะเรียน เมื่อรู้สึกว่าการเรียนจำเป็นต่อบทบาทและสถานภาพทางสังคมของตน และประการสุดท้ายคือแนวทางการเรียนรู้ (Orientation to learning) กล่าวคือผู้ใหญ่มุ่งที่จะนำความรู้ไปใช้ทันทีในปัจจุบัน การเรียนของผู้ใหญ่จึงมุ่งที่กระบวนการแก้ปัญหา ความเชื่อพื้นฐานทั้ง 4 ประการ จะทำให้นักการศึกษาผู้ใหญ่สามารถกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ขึ้นนำมาใช้ในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้ใหญ่ให้สอดคล้องกับลักษณะธรรมชาติของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ ซึ่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรถือว่าเป็นนักการศึกษาที่จะเป็นผู้ให้ความรู้แก่ผู้ใหญ่ ดังนั้น ในการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ใหญ่ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ เทคนิคต่างๆ มีความรอบรู้และเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชาที่จะถ่ายทอด มีความรู้ในเรื่องความแตกต่างระหว่าง

บุคคลในกระบวนการเรียนรู้ การกระตุ้นและเร้าความสนใจในการเรียนรู้ การจูงใจผู้เข้ารับการถ่ายทอด ให้ได้รับความรู้และความชำนาญด้านต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการทำงานของนักวิชาการส่งเสริม การเกษตร ที่มีหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพ

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานถ่ายทอดความรู้การเกษตรของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ประจำอำเภอในเขตภาคกลางเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการถ่ายทอดความรู้ การเกษตรของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำอำเภอ ผู้รับผิดชอบศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตรประจำตำบลในเขตภาคกลาง ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของ เกษตรกร ว่ามีการนำหลักการศึกษาผู้ใหญ่มาใช้ในการถ่ายทอดความรู้หรือไม่ และเพื่อนำมาเป็น แนวทางในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการถ่ายทอดความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำ อำเภอให้ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำอำเภอเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และระยะเวลาการปฏิบัติงาน
2. เพื่อศึกษาวิธีการถ่ายทอดความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำอำเภอในเขต ภาคกลาง
3. เพื่อเปรียบเทียบวิธีการถ่ายทอดความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำอำเภอ ในเขตภาคกลาง โดยจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และระยะเวลาการปฏิบัติงาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ จะทำให้ทราบถึงการถ่ายทอดความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการ เกษตรประจำอำเภอในเขตภาคกลาง ซึ่งสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนานักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำอำเภอเพื่อให้ทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิด ประโยชน์ต่อเกษตรกรต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการใช้วิธีการถ่ายทอดความรู้การเกษตรตามหลักการเรียนการสอนผู้ใหญ่ ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำอำเภอ ในเขตภาคกลาง กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำอำเภอที่รับผิดชอบศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในเขตภาคกลาง คือ กรุงเทพมหานคร 8 คน ชัยนาท 31 คน นนทบุรี 19 คน ปทุมธานี 28 คน สระบุรี 40 คน พระนครศรีอยุธยา 56 คน ลพบุรี 71 คน สิงห์บุรี 44 คน และอ่างทอง 28 คน รวมจำนวน 325 คน

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

เพื่อให้การศึกษานี้มีความเข้าใจตรงกันในความหมายของคำบางคำ ผู้วิจัยขอกำหนดความหมายไว้ดังนี้

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำอำเภอ หมายถึง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร ผู้ปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการเกษตรประจำสำนักงานเกษตรอำเภอที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรในระดับตำบลในพื้นที่รับผิดชอบ และทำหน้าที่เป็นตัวแทนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

การถ่ายทอดความรู้การเกษตร หมายถึง การนำเอาความรู้ทางด้านวิชาการ และเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตทางการเกษตรไปเผยแพร่สู่เกษตรกรในลักษณะของการฝึกอบรม โดยให้เกษตรกรสามารถนำไปใช้ในทางปฏิบัติได้

วิธีการถ่ายทอดความรู้ หมายถึง แนวทางการสอนผู้ใหญ่ที่ควรพิจารณา 4 ประการ คือ 1) ประสบการณ์ในการเรียนรู้ 2) แนวทางในการเรียนรู้ 3) ความพร้อมในการเรียนรู้ และ 4) กระบวนการถ่ายทอดความรู้

ประสบการณ์ในการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้ ความสามารถของผู้รับการถ่ายทอดที่สะสมมาก่อนการเข้ารับการถ่ายทอดความรู้

แนวทางในการเรียนรู้ หมายถึง วิธีการและรูปแบบการเรียนรู้ของผู้รับการถ่ายทอด

ความพร้อมในการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้สึกและความต้องการตามความจำเป็น และเหมาะสมกับสถานการณ์ของผู้รับการถ่ายทอด ที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้

กระบวนการถ่ายทอดความรู้ หมายถึง ความรู้ ความสามารถของผู้ถ่ายทอดในวิธีการที่หลากหลายตามความเหมาะสมสำหรับผู้รับการถ่ายทอด

คำถามในงานวิจัย

1. นักวิชาการส่งเสริมเกษตรประจำอำเภอในเขตภาคกลางแนวทางการถ่ายทอดความรู้ตามหลักการศึกษาผู้ใหญ่อย่างไร
2. นักวิชาการส่งเสริมเกษตรประจำอำเภอในเขตภาคกลางที่มีสถานภาพต่างกัน ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และระยะเวลาการปฏิบัติงาน มีวิธีการถ่ายทอดความรู้แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร